

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICĂSCĂ-CULTURALĂ
ORGAN OFICIAL AL EPARHIEI ORTODOXE ROMÂNE A ARAD

APARE DUMINECA
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
ARAD, STR. EMINESCU 18

DIRECTOR:

Icon. Stavr. Dr. GH. CIUHANDU

ABONAMENT:
Pentru 1 an ...
Pentru 6 luni ...

Drepturile preoșimei din Mitropolia Ardealului la fondul general de pensuni al Statului

De Pr. Dr. R. Popa, Bonfeștii.

În trecutul istoric al neamului nostru, preoșimea din Mitropolia Ardealului a fost sufletul mișcărilor cu caracter național și falanga neînfricată de luptători în prima linie, pentru desrobire și unitatea națională. Această preoșime a trecut prin grele și lungi suferințe aplicate metodic de uzurpătorii naționalităților, cu speranța unor zile mai bune și mai senine.

Au sosit vremuri de înviere națională și preoșimea aceea, înțelegătoare, s'a mulțumit cu fărâmițele căzute dela masa Statului, nu fiindcă a fost satisfăcută, ci din considerente mai înalte față de Statul Român în plină renaștere și dezvoltare.

Dacă soldatul român, cu ajutor dela Dumnezeu, prin vitejia lui a alungat hoardele barbare de pe ale noastre plaiuri, atunci veteranii preoși, cu crucea în frunte, au cucerit sufletele, canalizând curentul național spre isbânda finală a românismului. Acești venerabili preoși, sub povara bătrânețelor și greutatea neajunsurilor, au făcut apostolat peste limitele de vârstă, prin văile și munții frumosului Ardeal, din cauza fondurilor insuficiente, de pensionare, pe cari le aveau eparhiile.

Acest calvar s'a sfârșit prin încadrarea preoșimei ardelenice în Legea generală de pensuni a Statului Român, cu data de 1 Aprilie 1937. Punerea în retragere a preoșilor pentru limită de vârstă, sau vechime de serviciu se va face numai de la data de 1 Aprilie 1938 (la cererea Consiliilor eparhiale¹⁾). Astfel cu data de 1 Aprilie 1938 un număr important de preoși și funcționari eclesiastici vor fi scoși la pensie, pentru limită de vârstă.

În continuare, voiu demonstra drepturile preoșimei la fondul general de pensuni al Statului, deoarece obligațiile le cunoaște fiecare frate preot de pe urma reșinerilor din salariu.

Dela Casa generală de pensuni se dau:

A) Ajutoare.

Funcționarul²⁾, care mai înainte de a fi împlinit 10 ani de serviciu cu reșineri la pensie, va fi pus în retragere din oficiu pentru cauză de boală contrac-

tată în timpul, — însă nu din cauza — serviciului, dar care-l pune în imposibilitate de a mai împlini vre-un serviciu public, dacă nu are avere care să-i dea posibilitatea de trai, va avea drept la un ajutor unic³⁾, în condițiunile specificate mai jos.

„Dacă a servit până la 5 ani inclusiv cu reșineri la pensie, ajutorul va fi egal cu salariul pe un an, socotit la leafa bugetară ultimă fără accesorii, ce a primit funcționarul, iar dacă a servit în aceleași condițiuni dela 5 până la 10 ani exclusiv, ajutorul va fi egal cu salariul pe 2 ani, socotit la leafa bugetară ultima fără accesorii. Acestea ajutoare se vor servi trimestrial la începutul fiecărui trimestru.

„În caz de punere în retragere pentru tuberculoză, științificește constatată, ajutorul va fi egal cu salariul pe 3 ani, din cari 2 ani se vor plăti din fondul pensiilor, iar un an din bugetul Statului, ori cari ar fi ani de serviciu.

„Urmașii funcționarului⁴⁾ care a încetat din viață mai înainte de a fi împlinit 10 ani de serviciu cu reșineri la pensie și nu au avere, vor avea drept, odată pentru totdeauna, la ajutorul care s'ar fi cuvenit soțului sau autorului lor; astfel:

„Văduva... fără copii minori va primi 50% din ajutorul ce s'ar fi cuvenit soțului, iar dacă are unul sau mai mulți copii minori, întregul ajutor.

„Un orfan minor 50% din ajutorul cuvenit părintelui, iar doi sau mai mulți, întreg ajutorul.

„În caz de moarte a pensionarului, familia, sau în lipsa acesteia, persoana care s'a îngrijit de înmormântarea sa, are drept la un ajutor de înmormântare egal cu de 3 ori pensunea lunară cu accesorii a defunctului pensionar⁵⁾.

Apoi se dau —

B) Pensuni pentru infirmități.

Când un funcționar public⁶⁾ a căpătat o infirmitate sau o rănire, care-l face impropriu serviciului, el dobândește drept la pensie, oricare ar fi etatea sa, în condițiunile următoare:

¹⁾ Art. 6 din Legea pentru încadrarea funcționarilor eclesiastici ai Mitropoliei ort. rom. a Ardealului, Banatului etc. în Casa generală de pensuni.

²⁾ Sau preotul.

³⁾ Odată pentru totdeauna.

⁴⁾ Ori preotului.

⁵⁾ cap. IV, din Legea citată.

⁶⁾ sau preot.

a) Când infirmitatea s'a produs în timpul, dar nu din cauza serviciului, dreptul de pensie este: Pentru un serviciu de 10 ani împliniți, 25% din media salariilor de bază primite în cei din urmă trei ani de serviciu, iar pentru fiecare an servit peste termenul de mai sus se va adăuga un spor de 3% din aceeași medie până la 25 ani.

b) Când infirmitatea s'a produs în timpul și din cauza serviciului, și face pe funcționar⁷⁾ Impropru pentru orice serviciu public, pensia va fi de 40% din ultima retribuție pentru un timp servit până la 10 ani, sporită cu 3% pentru fiecare an ce trece peste acest termen.

c) Când infirmitatea produsă în timpul și din cauza serviciului îl face pentru totdeauna neapt de orice fel de muncă, pensia se va stabili după normele dela punctul (b) sporindu-se timpul servit cu 5 ani, fără ca această pensie să fie mai mică de 73% din ultima retribuție.

d) În cazurile riguros constatate, când infirmitatea, care face pe funcționar neapt la orice fel de muncă, este urmarea unui accident întâmplat în serviciu sau a unui act de devotament prin expunerea vieții în interesul public, pensia va fi egală cu ultima retribuție⁸⁾.

Se mai dau

C) Pensii urmașilor

„Văduva și copiii legitimi sau legitimați ai funcționarului⁹⁾ sau pensionarului încetat din viață au dreptul la pensie, în condițiunile următoare:

a) Văduva care a trăit cu soțul său ca funcționar până la 12 ani, va primi 26% din pensia cu venită soțului, cu un spor de 8% pentru fiecare an de căsătorie în plus până la 15 ani.

Când văduva va avea 15 ani de căsătorie cu soțul său, dreptul văduvei se majorează la 60%, iar când va avea 30 ani de căsătorie, la 70% din pensia cuvenită soțului.

b) Copiii minori ai soțului vor primi: un copil 20% din pensia părintelui, doi copii 35%, iar trei sau mai mulți 50%. Pensia copiilor se împarte egal între toți copiii.

Dacă pensia văduvei, împreună cu pensiunile minorilor între pensia ce s'ar fi cuvenit autorului, partea cu care va întrece aceste drepturi se vor scădea din dreptul văduvei.

c) Orfanii de tată și mamă au dreptul după cum urmează:

Un singur copil 50% din pensia cuvenită autorului său; 2 copii 75%, iar 3 sau mai mulți, întreaga pensie. Copiii a căror mamă se va remărita, se vor trata ca orfani.

Văduva are drept la pensie până la moarte sau remăritare. Copiii de ambele sexe au drept la pensie până la etatea de 18 ani împliniți. În cazul când aceștia sunt în continuare de studii sau nu au posibilitatea de a se întreține singuri, vor primi pensia până la 21 ani împliniți.

Fetele căsătorite înainte de etatea de 18 ani vor primi dreptul lor numai până la data căsătoriei.¹⁰⁾

În fine se dau

⁷⁾ ori preot.

⁸⁾ Extras din Legea citată, cap. II.

⁹⁾ ori preotului.

¹⁰⁾ Extras din Legea citată, cap. III.

D) Pensii pentru vechime de serviciu și limită de vârstă.

În conformitate cu Înaltul Decret lege Nr. 399, publicat în Monitorul Oficial Nr. 270 din 22 Noembrie 1937, *personalul ecleziastic, la vârsta de 65 ani poate cere scoaterea la pensie, iar la vârsta de 70 ani va fi pus din oficiu la pensie.*

Drepturile la pensie pentru vechime de serviciu se stabilesc precum urmează:

Pentru un serviciu de 10 ani împliniți 25% din media salariilor de bază, primite în cei din urmă 3 ani de serviciu; iar pentru fiecare an servit peste termenul de mai sus, se va adăuga un spor de 3% din aceeași medie până la 35 ani.¹¹⁾, când pensionarul va primi ca pensie ultima retribuție.

Acestea sunt normele cele mai importante din legislația noastră cu privire la drepturile pensiunilor, pe cari le acordă Statul. Pe baza acestor date informative fiecare frate preot, dela caz la caz, își va putea calcula drepturile sale legitime, asigurate prin lege, față de Casa Pensiunilor.

† Protopopul Ioan Georgia

Consiliul eparhial ortodox român din Arad vestește, că

Protopresviterul Ioan Georgea,

revizor eparhial și secretar eparhial substituit, membru în Adunarea eparhială a Aradului și în Adunarea mitropolitană etc. a trecut la cele vecinice, Marți în 17 Maiu 1938, la ora 11 a. m., în etate de 66 ani.

Prohodul se va săvârși, în ziua de 19 Maiu a. c. orele 10, în Catedrala din Arad, de unde rămășițele pământești vor fi duse și așezate, spre vecinică odihnă, în cimitierul „Eternitatea”.

Vecinică să-i fie pomenirea!

Prin necrologul de față Consiliul nostru eparhial vestește obștei eparhiale, pierderea unuia din cei mai vechi ai săi slugitori, care a fost protopopul Ioan Georgia.

În fața destinului, a cărui apropiere a simțit-o în decursul neajunsurilor sanitare cari-l pășteau de-o serie de ani, răposatul a stat resemnat și gata, nu numai de datorille, pentru cari îl mai slugeau puterile, până 'n pragul recentel căderi la pat, ci și în fața sfârșitului pământesc, pe care nu l-a mai putut amâna.

Astfel, în cele din urmă, s'a plecat Voinței Preaînalte și a plecat dintre noi, cu cuget împăcat, de a-și fi făcut datoria, în slujbele, în cari fusese așezat.

Născut la 1872 în comuna Bălan din județul Sălajului și terminând Teologia la Sibiu, a trecut pe carieră învățătoarească, după care a intrat la Cosistorul nostru ca expeditor și mai apoi, referent ajutător (1896-9). După practica făcută aici, a obținut locul de protopop, mai întâi la Buteni, apoi la Ineu, între anii 1899-1929. În acest an, din urmă, a fost numit și instituit revizor eparhial și a purtat și agendele

¹¹⁾ Legea generală de pensii Art. 9.

secretariale, ca suplinitor la acest post rămas vacant.

În aceste servicii l-a ajuns moartea, în ziua de 17 Mai a. c., peste orice așteptare din partea noastră, carl nu-l credeam așa aproape de sfârșitul vieții sale pământești.

Încă din ziua morții dânsului, colegii s'au înfățișat la catafalcul defunctului, exprimând familiei îndurerate, simțemintele lor de durere. De atunci și până la înmormântare, după dorința P. Sf. Sale, colegii de birou și cei de altar, ai răposatului, i-au cetit „stâlpi“.

Înmormântarea i-s'a făcut, cu toată cuviința, Joia trecută. Serviciul funebru a fost executat de un sobor de șasesprezece preoți și un diacon, în frunte cu P. Sf. Sa Părintele episcop *Andrei*, în catedrala din Ior, începând cu ora 10 a. m.

P. Sf. Sa, fiind și cuvântarea de îngropăciune, a relevat direcția preotească, în general, tălcuind moartea unui preot, nu ca o desființare în moarte, ci ca prilej de înfățișare înaintea celui ce l-a investit cu misiune și-i așteaptă, în ceriu, darea de seamă despre ce a înfăptuit, aici. În această legătură de idei, au fost relevate de P. Sf. Sa priceperea și străduințele, ca și rezultatele realizate de răposatul în cei 42 ani de preoție, ca model de slugitor, afară ca și în centrul eparhiei. S'a relevat între altele și ca președinte al comisiei organizatoare în sinul adunării eparhiale.

Cortegiul funebru, stătător din preoții slugitorilor, ca și din alți protopopi și preoți din provincă, cari au venit pentru ultimul onor pământesc, fără să poată și slugi la înmormântare, a pornit apoi spre cimitir, având și altă asistență, în care s'au remarcat mai ales șubele albe ale jăranilor dela Ineu, unde răposatul păstorise.

Cu simțite regrete, de colegi de slujbă și de cronicar în momentul de față, ne facem datoria însoțindu-l pe răposatul cu creștinescul:

„In veci pomenirea lui!“

Papa Pius al IX-lea și Patriarhii ortodocși de Răsărit

de Rev. C. T. Harley Valker
trad. de Prof. Vintilă Popescu

II.

Câteva secole Papii au fost ocupați mai mult cu problemele din apus. Este adevărat, că ei nu uitaseră creștinismul răsăritean; însă, alăta timp cât Turcia era tare, sfera de intervenție în Răsărit era mărginită. Ortodocșii aveau prea puțină șansă de a ataca pe Papă, chiar dacă doreau, și, și mai puțină dispoziție de a căuta protecțiunea lui. Pentru ortodocși deosebirile teologice, cari au provocat schisma, eșau la iveală pe o scară mai înaltă decât pentru mulți dintre noi, preocupăți cum suntem cu reformațiunea și alte evenimente. Înăutătirea produsă de controverse a fost cu mult intensificată de atrocitățile săvârșite de Cruciați, la devastarea Constantinopolului, în 1204. Ceea ce s'a produs atunci a format un precedent pentru ororile revoluției franceze și rusești. Comentariul lui Inocențiu al III-lea asupra expediției cruciaților este citat de arhiepiscopul Atenei (op. cit., p. 6). După o oarecare cenzurare a exceselor lor, el remarcă între altele: „Domnul, dorind să consoleze Biserica Sa, a luat im-

periul dela Grecii vanitoși, superstițioși și nelolali, și l-a dat umiliților, pioșilor și ortodocșilor Latini“. Alte orori au urmat: lumea era arsă de vie în Cypru. Mândria papilor și cruzimea și sacrilegiul adoratorilor lor au lăsat o impresie neștersă asupra Ortodocșilor răsăriteni. Ei au preferat clemența Turcilor. Pentru ei „cruciat“ înseamnă „bandit“. Bisericile lor ruinate formează până astăzi o mărturie eloquentă a faptelor cruciaților. Spiritul de sacrilegiu al Latinilor pare a nu se fi schimbat în decursul timpului. Armele generalului *Bucov* în sec. XVIII-lea au dărâmat mănăstirile ortodoxe din Transilvania; una din ele a fost acum recent restaurată. Catedrala rusească din *Varșovia* a fost distrusă de Poloni, în timpul nostru. Un iredentist, referindu-se la aceasta, a desaprobat clădirea noii Catedrale ortodoxe la *Cluj*. Ura politică și religioasă este capabilă să producă combinațiuni foarte odioase.

Surexcitat de capturarea Constantinopolului, Inocențiu al III-lea visa despre ceva asemănător cu minunea pescuitului în chipul unei conversiuni în masă a ortodocșilor; însă visul nu i-s'a împlinit.

Secole întregi, papii s'au mulțumit cu încurajarea misiunilor ordinilor religioase în Răsărit și cu fondarea de colegii pentru studenții răsăriteni. Turcii priveau în general o unire între Roma și supușii lor creștini ca o trădare a împărăției, și ca urmare favorizau pe candidații anti unioniști la scaunele de patriarh. Însă încercările misionarilor papistași erau ajutate de legațiunea Franței. Toluși grupuri mai mari și compacte de uniți s'au format numai în afară de imperiul turcesc.

În secolul al XIX-lea când se potolise furtuna Reformațiunii și a Revoluțiunii franceze, Papii au fost gata să se ocupe de Răsărit. Misiunile au fost intensificate: lezuiții s'au gândit chiar la stabilirea unei școli pentru uniți la Muntele Athos. Papa Grigorie al XVI-lea (1831-1846), predecesorul lui Pius al IX-lea, a fost cunoscut ca „marele misionar“. Puterea Turciei scădea, iar națiunile creștine câștigau teren. Înaintarea Rusiei dădea prestigiu și sprijin Ortodoxiei și cauza îngrijorare papii. Însă războaiele frecvente dintre Rusia și Turcia împiedeau pe Tar de a acorda continu protecțiunea sa ortodocșilor supuși sultanului, așa după cum făcea ambasada franceză pentru romano-catolici. Câțiva uniți de pe teritoriul Rusiei au fost convertiți la ortodoxie, mai mult sau mai puțin cu forța. Iar cu ocaziunea unei vizite a lui Nicolae I-ul la Roma, în 1845, Grigorie al XVI-lea a încercat să obție libertate de conștiință pentru partizanii săi supuși Tarului. Aceste încercări au fost continuate și de succesorul său, Pius al IX-lea, dar fără succes definitiv.

O altă chestiune care preocupa pe papi era și ivirea misiunilor protestante, mai ales anglo-germane la Ierusalim, prin 1842. S'a crezut atunci că era nevoie de „aripa maternă și protectoare a bisericii catolice“, ca să apere pe orientali contra acestei nouă amenințări.

Un alt eveniment demn de notat era și slăbirea puterii Patriarhului Ecumenic. În 1830 uniții au fost scoși de sub controlul său civil și puși sub un patriarh de al lor, prin influența franceză. Tot așa Coptii, Sirienii și Armenii au obținut o pozițiune de independență. Lucrurile au devenit mai ușoare și pentru ortodocșii supuși Sultanului, deși fiind suspectați de naționalism nu li se mai acorda ajutor. Micșorarea prestigiului suferit de Patriarhul ecumenic apărea Romei ca ceva providențial.

Amenințarea rusească a contribuit la o remarca-

bilă apropiere între Pius și Sultanul Mejid. După ce diplomația papală a pregătit calea pentru această apropiere, ambasadorul turc dela Viena, Shekib-Effendi a vizitat Roma, în 1847, ca să felicite pe Pius pentru înălțarea sa, și s'a adresat în modul următor: „După cum odinioară Regina Șebel a salutat pe Regele Solomon, tot astfel trimisul Sublimel Porți vine să salute pe papa Pius al IX-lea, în numele suveranului său. Având în vedere că realizările minunate și grandioase ale Sfințirei Voastre nu numai că umplu Europa de glorie, ci se întind departe în toate colțurile Universu lui, alotputernicul meu Monarh m'a onorat cu misiunea de a prezenta felicitările sale cele mai cordiale Papiei, cu ocazia ridicării sale pe tronul Sfântului Petru. Deși de veacuri între Roma și Constantinopol n'au fost relațiuni amicale, puternicul meu Stăpân dorește să trăiască în prietenie cu Sfinția Voastră. El are cel mai mare respect față de persoana Sfinției Voastre și va ști cum să protejeze pe creștinii, cari locuiesc în vastul Său imperiu“. Papa a dat portretul său ambasadorului. Arhiepiscopul Ferreri de Sidon o fost trimis ca, la rândul său, să prezinte Sultanului salutul papiei, să viziteze pe credincioși, să inspecteze misiunile din împărăția turcească și să ia contact cu Biserica ortodoxă. El a adus Sultanului medalii, o miniatură a columnel lui Traian din bronz și aur cum și alte daruri. În schimb, Sultanul i-a dat portretul său, executat în diamante, și alte cadouri pentru Papă. S'a aranjat apoi, ca Verga, noul patriarh latin al Ierusalimului, să activeze ca delegat apostolic pe lângă Sublima Poartă. Papa dorea să-și însușească pozițiunea de protector al tuturor creștinilor din teritoriile turcești.

În lumina acestor evenimente este ușor de înțeles semnificarea războiului Crimeei. La Paris s'a bătut o medalie cu inscripția: *Dieu protège le catholicisme, le protestantisme et l'islamisme!* (Dumnezeu să apere catolicismul, protestantismul și islamismul) Potrivit presei din Franța din acel timp, dacă ortodocșii ar fi înălțat o cruce pe Sf. Sofie, s'ar fi terminat cu papalitatea. Guvernul turc a cerut Patriarhului ecumenic să declare Rusia schismatică, însă el a refuzat. Anglia victorioasă a sacrificat mult, ca să ajute pe papă și pe Sultan. Ca rezultat al învingerii sale, Rusia a pierdut protectoratul asupra ortodocșilor din ținuturile turcești.

Ofensiva papiei asupra Răsăritului a avut oarecare rezultat. Un grec renegat, profesor la Constantinopol, Iacob Pitzipios, care se certase cu Patriarhul, a venit cu un plan grandios al unei societăți creștine răsăritene pentru promovarea unirii și pregătirea unui consiliu general sub auspiciile împăratului Franței sau Rusiei. Planul său a fost aprobat de papă în 1855; însă mai târziu, el a rupt legăturile cu papa și l-a exclus din societatea lui. Rezultatul activității lui a fost, totuși, formarea unui oficiu de propagandă, care să se ocupe cu chestiunile răsăritene. O atențiune specială se dădea rugăciunii pentru convertirea „schismaticilor greci“, aprobându-se la sugestia unui Rus unit, Shuvaloff, o cerere către Născătoarea de Dumnezeu.

(va urma)

„...câteva sute de poporeni (g. catolici) din Pecica și jur“.

Așa a pus teza, organul oficial al episcopiei g. c. a Lugojului, în numărul său dela 15 Aprilie, că dâ-

șii ar avea, în *Pecica și jur câteva sute* de poporeni. Și, spre a ne combate prin anticipație, adaugă: „I-am putea servi noi, tot certificate autentice“, pe lângă lista acelor enoriași.

Să precizăm o împrejurare: Se spunea de „Pecica și jur“, dar nu se arătau localitățile; și, de atunci dela 15 April, în coaci, nu s'a publicat nici lista „sutelelor“..., ci și păr. Val. Copreanu dela Pecica, combătându-ne (?) prin „Unirea“ din Blaj, dela începutul acestei luni, rămâne la generalități: „Noi *am avut* (?) și *avem* credincioșii noștri în Pecica. Nimeni nu ne poate opri dacă ne îngrijim de *organizarea* lor“. (Bine; *organizarea* și *facerea de prozeliti* sunt două lucruri deosebite; să facem distincții cinstitute!)

Pe cine vor să „organizeze“, cei din Lugoj, în Pecica?

După tabloul nominal, obținut dela comisia interimară din Pecica, acolo sunt 67 persoane greco-catolice. După informațiile dela oficiul nostru parohial, din aceste suflete fac parte 12 inși cu nume rutenoslovace, patenți neromâni (Ei pot rămânea ce vor, de pe partea noastră). Din restul de 56 inși, 3 sunt din casa preotului Copreanu trimis acolo; 1 femeie venită și ea cu preotul g.-c., 13 inși veniți de pela Nădlac, Semlac, Șimand, între ei cantorul g.-c. și fiul său impiegat la judecătoria de Ocol; sau ca perceptorul adus din Bistrița. Deci, fără de acei șaptesprezece inși mai rămân treizeci și nouă. Dintrea aceștia: din casa „clitorului“ P. Rusu 3 inși; alții 15 inși din familia și anturajul propagandistului Bodrogean Petru, om umblat prin America și cu niște cusururi, dintre ai cărui aderenți, doi s'au făcut unieși sub condiția, că vor moșteni pe Bodrogeanu; apoi o familie de țigan, cu 3 membri, atrași cu promisiuni (desigur nu cu: dogme!); din casa unui răsărit, fost servitor la Primărie, 3 inși; din familia altui servitor, demis dela Primărie, 6 inși; mai rămân 9 persoane. Din aceste cifre se compun „sutele“ dela Pecica!

Lugojul a dus și niște acuzații grave bisericii noastre ortodoxe din Pecica. Pe baza certificatelor comunale, pe cari le deținem dela primăria de acolo, *nu este adevărat, că a trecut vr'un român ortodox d'acolo la comunitatea ortodoxă sârbească*; ci, din contră, doi sârbi ortodocși au trecut la noi (A se vedea certificatul comunal No. 2620/938).

Mai departe: prin certificatul comunal de sub același No. ni se dau numele a lor 35 persoane, de origine slovaco-ruteană din Pecica, cari, deși aparțineau bisericii ortodoxe-sârbești, totuși în acele de stare civile erau înscrși ca greco-catolici. Aceștia sunt ceice, atînd că preotul greco-catolic l-a cuprins în tabloul turmei sale, au grăbit de și-au clarificat apartinența confesională, făcând forma de trecere la biserica ortodoxă sârbească, în care au fost botezați, dela 1863 încoace.

Acum, am dorit să vedem dovezile din tabăra adversă: Seria numelor celor „câteva sute“ și „certIFICATELE“... promise până acum, din partea Lugojului oficial!

Dar, cu Lugojul acesta, noi avem socoteli mai vechi decât acestea de acum; socoteli în care ni-a rămas dator, tot pe tema numărării de suflete.

Acum zece ani, când, în Senat, am apostrofat viclesugul și falșitatea lor în a-și face prozeliti, episcopul de atunci al Lugojului mi a replicat, în ședință de Senat:

— „Datele noastre sunt luate dela autoritățile

comunale competente... Eu nu m'am dus să storc aceste date, cu bani, *Volu arăta metodele de cari vă folosiți d-voastră, ca să reduceți numărul real..**

Și n'a arătat nimic, nici în sesiunea Senatul de atunci, nici d'atunci încoaci, undeva și cândva. Deși trebuia s'o fi făcut, deoarece era dat un cuvânt episcopesc!

În discuție era și un caz concret, cel dela *Jitin*, în Banaț, cum e acum cazul dela *Pecica*, unde trebuie „sufe” de credincioși pentru *organizarea (?)* unei comunități *fără credincioși*.

De aceea, prin tangenta *Jitinului* să lămurim, oareși-cum, procedurile tipice, la cari ne așteptăm în cazul dela *Pecica!*

Jitinul era cuprins în statistica eparhială lugojană (ce o obținusem dela Minister) de *două ori*: odată ca parohie, numerotată, având „aproximativ 270” suflete, și a doua oară cu 180 suflete, ca filială la *Ticvaniu mic*. După certificatul dela primărie însă, cerut de Consiliul nostru eparhial, acolo erau numai 130 suflete uniете *).

Cum se făcea această statistică episcopescă a *Lugojuului*, atunci, — pentru a duce în rătăcire Stăpânirea românească, să deie plăți popilor unietei, trimiși prin localități, în care să se înființeze apoi parohii uniете cu plată dela Stat, *dupăcum se pregătesc lucrurile acum și la Pecica* — se vede din următoarele clișee, de pe două scrisori originale, pe cari le deținem, și prin cari canonicul d'atunci — azi preposit capitular sau proistos între canonicii dela *Lugoj* — îndemna pe subalterni: cum să procedă la o *traudă* statistică, pe hârtie numai, *pentru a duce în rătăcire Ministerul*, să deie leafă preotului dela *Jitin*. Rețineți, vă rog, că începea a grăi în numele episcopului său de atunci (astăzi mitropolit).

Iată textul unei scrisori:

„Episcopia Lugojuului
(emblema)

Lugoj 16. V. 1927.

„No.

Iubiți Frate!

„În numele P. S. Sale D. lui Episcop Te rog următoarele.

„Preotul *Linta* din *Jitin*, pentru a-și obține salariul dela stat, are nevoie de 300 suflete în parohie. Fiindcă în *Jitin* nu se pot arăta atâtea suflete, nici nu este în apropiere altă comună, de unde să se poată atașa la *Jitin*, s'a născut ideea, să se înființeze o filie, *Ticvaniu mare — salase*, care să se arate Ministeriului ca trecută la *Jitin*. Totul ar fi numai pe hârtie, în legătură cu salarizarea preotului dela stat; în realitate și canoniceste, rămân tot la *Ticvaniu*, tu nu trebuie să dai declarație de renunțare la ei (fără care declarație de renunțare nici nu se pot detașa credincioșii), ei nu iau deci o cunoștință de acest aranjament, Ca și când nu ar fi nimic!

*) E mult grăitor cazul, din aceeași evidență episcopescă, lugojană, că de ex. la parohia lor *Zabran*, afirmativ cu 48 suflete, au fost arătate și următoarele filii: *Alioș*, *Chesint*, *Comeat*, *Engelsbrun*, *Firiteaz*, *Gutenbrun*, *Schöndorf*, *Neudorf*, *Traunau*, cu un global de 316 suflete. După certificatele obținute de noi, dela autorități în aceeași vreme, la *Zabran* erau 29 suflete, iar dintre cele nouă filii, numai în *Neudorf* și *Schöndorf* erau 12+8 unietei. Dacă erau!

Statistica dată de episcopia *Lugojuului* are nenumărate potigneli de acestea.

„Ești rugat deci, ca dintre credincioșii, cari au pământ între *Ticvaniu și Jitin*, să conscrii într'un tablou, atâtea familii cu atâtea suflete, câte trebuie ca *Jitinul* să aibă 300—320 suflete.

„Aceasta să o verifici tu și primăria, spunând că numiți credincioși, cu proprietățile lor de fapt se află între *Ticvaniu și Jitin*, aparținând comunei politice *Ticv(aniu) mare*. Celelalte le va face episcopis, întrucât ar reuși. Ar fi un lucru de care, cred, și tu te ai bucura, căci am mântui o parohie

„Încolo cu cele mai bune sentimente sunt al Frăției Tale.

ss. Dr. N. Brânzeu*

EPISCOPIA LUGOJUULUI

Lugoj 16. V. 1927

Iubiți Frate!

Nr.

În numele P. P. Sale D. lui Episcop

te rog următoarele.

Preotul *Linta* din *Jitin*, pentru a-și obține salariul dela stat, are nevoie de 300 suflete în parohie. Fiindcă în *Jitin* nu se pot arăta atâtea suflete, nici nu este în apropiere altă comună, de unde să se poată atașa la *Jitin*, s'a născut ideea, să se înființeze o filie, *Ticvaniu mare — salase*, care să se arate Ministeriului ca trecută la *Jitin*. Totul ar fi numai pe hârtie, în legătură cu salarizarea preotului dela stat; în realitate și canoniceste, rămân tot la *Ticvaniu*, tu nu trebuie să dai declarație de renunțare la ei (fără care declarație nici nu se pot

atașa credincioșii), ei nu iau nici o cunoștință de acest aranjament. Ca și când nu ar fi nimic!

„Ești rugat deci, ca dintre credincioșii, cari au pământ între *Ticvaniu și Jitin*, să conscrii într'un tablou, atâtea familii cu atâtea suflete, câte trebuie ca *Jitinul* să aibă 300—320 suflete.

„Aceasta să o verifici tu și primăria, spunând că numiți credincioși, cu proprietățile lor de fapt se află între *Ticvaniu și Jitin*, aparținând comunei politice *Ticv. mare*. Celelalte le va face episcopis, întrucât ar reuși. Ar fi un lucru de care, cred, și tu te ai bucura, căci am mântui o parohie

„Încolo cu cele mai bune sentimente sunt al Frăției Tale

Cealaltă scrisoare:

„Episcopia Lugojuului
(emblema)

Lugoj 16. V. 1927.

„No.

„Frate Nicolas,

„Pentru a ajuta pe fratele *Linta*, ca arătând la *Jitin* 300 suflete, să-și poată obține salariul dela stat, nu există decât două posibilități: sau dela *Ticvaniu mare* sau dela *Anina* să-i atașem suflete ce îi lipsesc. Te rog interesează-Te Dta la *Anina*, câți uniți sunt, fă conscrierea lor verificată de primărie și trimite-o încoace, în cât se ajung, se vor atașa, pe hârtie, față de Ministeru, la *Jitin*. Întrucât la *Anina* nu ar fi numărul suficient de uniți, mergeți cu scrisoarea alăturată

Despre ce să predicăm ?

29 Mai, Duminica Orbului. (Ioan 9¹⁻³⁸) Cu o mie de ani înainte de venirea Mântuitorului, David psalmistul și proorocul spusese, că Dumnezeu va înțelepți orbii, iar Isaia profesise că: „Ochii orbilor se vor deschide și urechile surzilor vor auzi”. (35⁵) Sf. Evanghelie de azi ne arată că aceste profeții sau împlinit în chip minunat.

Orbul din naștere este chipul omului de sub păcat. Siloamul închipue botezul, iar primirea vederii prin spălare, închipuie darurile Duhului primite dela Dumnezeu. Adam prin păcat s'a depărtat dela Dumnezeu, lumina cea vecinică și a căzut în întuneric. Pentru aceasta celce petrece în păcat este, cu drept cuvânt, orb sufletește, căci a pierdut darul lui Dumnezeu care luminează sufletul.

Noi toți oamenii, venim în lume cu sarcina păcatului strămoșesc căzuți din darul lui Dumnezeu, prin urmare orbi sufletește. Orbul din Evanghelie este deci, chipul fiecăruia dintre noi, câtă vreme suntem în stare de păcat și precum acela numai prin Hristos a primit lumina ochilor, așa și noi numai prin El putem primi iarăși lumina darului pierdută prin păcat.

În aceeași măsură, prin orbul din evanghelie sunt închipuiți și păgânii, cari neavând cunoștința lui Dumnezeu celui adevărat, erau orbi sufletește.

Pe orb Hristos Domnul l'a vindecat trupește, pe păgâni și pe noi ceice credem în El, ne vindecă sufletește, prin botez. „Îndoit s'a arătat El pe pământ, adecă om și Dumnezeu și îndoit dă și tămăduiri”. (Mărire dela Hvalite).

Din felul cum orbul a primit vedere, fiind uns pe ochi cu tină făcută de Mântuitorul din scuipat și din jărână, în chip minunat cunoaștem, că El, este acelaș, care a făcut Dumnezeu și pe Adam. Din pământ a uns Mântuitorul ochii orbului. Precum a suflat Dumnezeu spre chipul cel de pământ al omului și ia dăruit lumina vieții, așa a scuipat Iisus pe pământ, ca să dăruiască celui orb lumina ochilor. Dealtfel dumnezeirea celui ce a vindecat pe orb, o arată limpede și răspunsul dat de Iisus ucenicilor săi și răspunsul dat de orb, Fariseilor. (Ioan 9^{3-4 33}).

Pentru reușita vindecării, Mântuitorului cerea dela cel orb încredere. Aceasta era singura condiție, restul îl privea pe Iisus. (Ps. 36⁵, 54²³. I Petr. 5⁷).

După toate acestea, vom ști că de orbie sufletească sunt cuprinși nu numai păgânii și cei nebotezați, ci — durere — foarte mulți chiar după ce sau luminat odată, ceea ce este și mai dureros. Privind în jur de noi și văzând că unii nu cunosc pe Dumnezeu, nu cunosc lumea, ba nici pe lei înșiși, vom vedea, în ce mare întuneric se sbat mulți. Numai Evanghelia, lumina lui Hristos, poate descoperi și poate împrăștia acest întuneric, aceasta orbie, deși azi, lumea își luminează calea cu alle lumini. Lumini leffine, rău mirositoare, cari picură și fac fum. Mulți zic, că timpul Evangheliei a trecut și că adevărata lumină este cea a culturii. Să nu uite unii ca aceștia că și în cea mai strălucitoare propășire, se poate ascunde cea mai mare stricăciune. Cel mai luminat cap, poate ascunde cea mai stricăciună inimă. Cultura numai pusă în slujba Evangheliei poate face lucruri mari și minunate, căci singur Evanghelia este aceea, care luminează pe om în întregime. Oamenii însă, nu prea iubesc această lumină, pentru faptele lor. (Ioan 3¹⁹⁻²¹).

Iisus Mântuitorul a venit în lume ca să dărâme

lucrurile întunerecului și să ne treacă în lumina împărăției Sale. De ce să stăm departe de lumina lui? Să ne apropiem de El cu credința orbului și atunci încurând vom putea zice cu acesta: „Una știu: că eram orb și acum văd”.

Informațiuni

Instalare de preot. Duminică în 8 Maiu a avut loc instalarea administratorului parohial pr. Ioan *Bugariu*, în parohia nou înființată *Zabrani* — *Gullenbrunn*. Sf. Liturghie a fost oficială de: P. C. Păr. protopop *Alexandru Bocșianu*, din *Vinga*, pr. *Ilie Moșiu* din *Chesinș* și noul preot. Din partea autorităților au fost de față: d. secretar general al Prefecturii *Dr. Nichin Ioan*, ca reprezentant al D-lui Prefect, apoi d. *Florian Ștefănică*, primpretorul plasei *Aradul nou*. Au asistat toate autoritățile din loc, în frunte cu d. notar *Miatovici Victor*, primarul *Luchaub Gheorghe*, șeful de post *Zamfir Marin* și mulți credincioși, atât din parohia nou înființată, cât și din comunele *Chesinș* și *Fiscuț*.

In ceas bun!

Poșta Redacției

Pr. N. Crișmaru, Timșoara: Scrisoarea din 1. V. primită. Scuzele erau și sunt de prisos. Dincontră, pregătiți un articol și, de se poate, va fi publicat. În colo, cei interesați să se concentreze, cu semnăturile lor, la un memoriu, pentru care să va găsi doară soluție, dacă nu momentană, măcar mai târziu.

Regulament

pentru aplicarea art. 2, 12 și 16 din Legea generală de pensuni promulgată prin Monitorul Oficial Nr. 94 din 20 Aprilie 1935.

Art. 1. Preoții și diaconii pot cere pensionarea lor la împlinirea vârstei de 65 ani, sau dacă prin vre-o împrejurare oarecare au devenit improprii de a-și îndeplini serviciile bisericesti, și mai înainte de această vârstă.

Art. 2. La 70 ani împliniți preoții și diaconii vor fi scoși la pensie în mod obligatoriu și din oficiu pentru limită de vârstă.

Art. 3. Preoții eșți la pensie facultativ conform art. 2 lit. a. din Legea pentru modificarea art. 2, 12 și 16 din Legea generală de pensuni promulgată în Monitorul Oficial Nr. 94 din 20 Aprilie 1935, ca și cel scoși pentru limită de vârstă, rămân de drept preoți ajutători la bisericile respective, pe lângă personalul salariat de Stat al parohiei.

Art. 4. Situația de preoți ajutători a preoților pensionari potrivit Legii din 20 Aprilie 1935, nu dă acestora drepturi egale cu cele pe care le-au preoții ajutători în activitate.

Deaceia ei nu vor fi obligați să participe la ședințele și lucrările consiliului parohial și nici nu pot îndeplini vre-un serviciu fără o prealabilă înțelegere cu preotul paroh, afară de duhovnicie.

Art. 5. Ei vor putea lua parte la slujba Sf. Li-

turgii, stabilind cu preotul paroh și cu aprobarea Chiriarhiei ordinea zilelor de slujbă și celelalte chestiuni în legătură cu slujbele bisericesti.

Art. 6. Deasemenea vor putea lua parte și la slujbele din popor, când va fi nevoie de un preot în plus, peste preoții din enorie. În acest caz nu va fi chemat un preot străin în enorie, lăsându-se la o parte preotul ajutător pensionar.

Art. 7. Dacă în parohie se află un cătun cu o biserică filială care are toate cele necesare cultului divin, preotul pensionar, cu consimțământul și aprobarea Chiriarhiei, poate slui acolo îngrijind și de enoriașii respectivi. În acest caz el nu mai are amestec în biserică parohială.

Art. 8. Preoții și diaconii care au eșt la pensie dela biserică înainte de publicarea acestei Legi, ca și acei pensionați din funcții administrative sau didactice, nu intră în cadrul acestei Legi. Ei însă pot slui la biserică respectivă în înțelegere cu parohul respectiv, spre a se împărtași.

Sunt slobozi deasemenea a sposedi pe credincioși ca duhovnici cu experiență.

Această slobozenie o au și preoții pensionați potrivit Legii din 20 Martie 1935.

Art. 9. Preoții și diaconii pensionari nu au dreptul la locuință în natură, la chirie, la seste parohială.

Când iau parte la slujbele din popor, aceștia se vor mulțumi cu dania oferită de enoriași.

Art. 10. Preoții pensionari, ori de câte ori vor slui, au dreptul la protie dacă preotul paroh, sau vre-unul din acei ajutători nu este mai vechi în hirotonie, sau nu ocupă vre-o demnitate bisericască ca delegat al Chiriarhului.

Art. 11. Preoții ajutători pensionari și diaconii dela bisericile particulare și dela acele cu averi proprii, se asimilează celor dela bisericile întreținute de Stat.

Art. 12. Preoții și diaconii pensionari nu pot slui în altă eparhie, strelnă de aceia căreia a aparținut, fără aprobarea Chiriarhului locului, care va fixa și timpul cât este învoit.

Art. 13. Când un preot sau diacon a căpătat o infirmitate sau o rănire care-l face impropriu serviciului, dobândește drept la pensie ori care ar fi etatea sa.

Infirmitățile preoților și diaconilor se vor constata de comisia medicală a Casei de Pensii. Incapacitatea de serviciu însă (profesională) va fi constatată și hotărâtă de Consiliul eparhial plenar cu aprobarea Chiriarhului respectiv.

Această hotărâre este obligatorie pentru Casa de Pensii.

Art. 14. Toți preoții și diaconii pensionari rămân sub jurisdicțiunea Chiriarhului locului, ca și preoții ce se află în serviciu și ca atare sunt supuși disciplinei canoanelor și legiuirilor bisericesti.

Art. 15. Acest regulament se va pune în aplicare după ce se va fi sancționat de M. S. Regele în Monitorul Oficial.

Acest Regulament s'a votat de Sfântul Sinod în ședința sa dela 11 Martie 1936.

Președinte Patriarh,

ss. Miron

Director

ss. Diacon Gh. Vintilescu

Nr. 4565/1938.

Comunicat

Ministerul Cultelor și Artelor, Serviciul Mobilizării, cu adresa Nr. 1344/1938 Ne comunică următoarele:

„Avem onoare a Vă aduce la cunoștință că în programul serbărilor străjerești dela 8 Iunie 1938, este prevăzut și un exercițiu de Apărare pasivă atât în Capitală cât și în provincie (orașe și sate) și vă rugăm să binevoiți a dispune ca toate autoritățile subordonate DVs, să dea tot concursul lor formațiunilor străjerești, pentru organizarea și executarea acestui exercițiu de apărare pasivă”.

Arad, la 12 Maiu 1938.

ss. † Andrei

Episcop

ss. M. Păcățian cons. ref. ep.

Nr. 4637/1938.

No. 4465/1938.

Concurs

În urma deciziunii arhieresti No. 4465/1938 devenind vacantă parohia *Comet* cu filiile ei, — pentru îndeplinirea acestei parohii se publică concurs din oficiu cu termen de 30 de zile dela prima apariție în organul oficial „Biserica și Școala”.

Conform concursului publicat în „Biserica și Școala” Nr. 48 din 29 Noembrie 1931, venitele împreunate cu această parohie sunt:

1. Casă parohială cu intravilan.
2. Una sesiune parohială de 32 jughere.
3. Stolele și birul legal.
4. Intregirea dela Stat.

Cel ce va fi instituit va suporta toate impozitele, va catehiza elevii dela școala primară din parohie și filiile Bogda și Sinter a căror enoriași sunt obligați a pune la dispoziția preotului catihet cărașie pentru deplasare la orele de religie.

Reflecții cu considerare și la comunicatul Nr. 2334/1938, publicat în „Biserica și Școala” Nr. 14 din 3 Aprilie a. c. vor cere învoirea prealabilă a Prea Sf. Sale Episcopului Eparhial Andrei pentru a putea concura; iar cererea de concurs împreună cu toate actele o vor înainta Consiliului eparhial Arad și vor cere aprobarea protopopului pentru a se putea prezenta în parohie înaintea alegătorilor pentru a cânta respectiv a oficia serviciul religios și a cuvânta.

Arad, în 18 Maiu 1938.

† Andrei

Episcop

Mihai Păcățian
consilier referent

Licitație

Pe baza planurilor, a devizului și bugetului aprobat de Ven. Consiliu eparhial, consiliu parohial ort. român din Ilteu, publică licitație, prin oferte închise pentru pictura iconostasului, pictura murală și decorativă a bisericii noi.

La opt zile încheiate după apariția acestel publicațiuni, Consiliul să va pronunța asupra ofertelor înaintate la of. paroh. rezervând-și dreptul să acorde ucrarea aceluia dintre ofertanți care oferă cea mai bună garanție morală.

Devizul 88.000 lei, vadiu 10%. Ofertanților nu se restituie nici un fel de spese. Condițiuni detaliate la oficiul parohial.

Ilteu 16 V. 1938.

pr. Petre Binciciu
președ. cons. paroh.